

MURASZOMBAT ÉS VIDÉKE

Társadalmi és közgazdasági hetilap.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

<p>Előfizetési ár: Egész évre 3 ft. Félévre 1 ft 50 kr. Egyszeri szám 10 kr. Gazdasági egyesületi tagoknak és községeknek 2 ft. Előfizetési pécsek és reklamatiók GONDOS (Grünbaum) MÁRK nyomdatulajdonos címére küldendők.</p>	<p>Felolvas szerkesztő: CSORNA JENŐ. Kiadó: Gondos (Grünbaum) Márk. Laptulajdonos: A muraszombati gazdasági főkegyelet.</p>	<p>Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztésügyi közlemények a szerkesztőséghez küldendők. Hirdetési díj: 1 haásbó petitor egyszeri hirdetésnél 10 kr többesúri hirdetésnél soronként 5 kr. Félgyidj 30 kr. Nyilttér petitora 25 kr.</p>
--	--	---

Szombathely-muraszombati vasút.

Aki az emberi szervezetet alaposan vizsgálja, jól tudja, hogy a szív a központ; abból indul minden kifelé s tér oda vissza.

Vasvármegyének szive Szombathely, ahonnan már Európa minden irányába nyílt az út.

Vasmege érdeke kiválóan az, hogy a központ a megye minden pontjával közvetlen összeköttetésben álljon.

Az amugy is közel levő németújvári járáson kívül a legelhagyottabb, legmostohább gyermek a vármegye kebelén az Isten háta mögötti muraszombati járás.

Van itt elég hivatal, elég uri család, de elemi iskolán kívül nincs több semmi intézet.

Kinek gyermekeket kell taníttatnia, a kinek többször utaznia kell: biz az bátran koplalhat a temérdek kiadás mellett.

Nemes lelkű, tenkölt gondolkodású férfiak már évtizedeken át gondolkoztak, fáradoztak, áldoztak a czéliből, hogy a haza határán belül mihamarabb utat nyissanak a megye székvárosába, a fővárosba és oda, hol ez elhanyagolt járás gazdaközönsége terményét, sertését, barmát, közetét, fáját értékesítheti.

Tervek születtek, tervek elaludtak. Tisztelet és becsület a szegény, de

áldozatkész közönségnek; mindig remélt és mindig áldozott — hiába.

Ám az alvó oroszlán felébredett; a szikraparázst hamvak fedték el, de újból ki őt.

A muraszombati járásnak és Muraszombatnak vasút feltétlenül kell.

Van új vállalat erős és biztos kezekben, mely felölel oly vidéket a világforgalom keretébe, mely azt a legteljesebb mértékben igényelheti, követelheti.

A vonal két vidéket ölel át és pedig az egyik kijelölt irány Csákánybóli ágazik ki és Ivánczra át Óri-Szt.-Péterig, innen Senyeháza jogos érdekeit szem előtt tartva — Kerka-Kápolnát, Felső- és Alsó-Szent-Erzbébet érintve, Csesztreg és Resznekén át a rédicsi állomásra fut be.

A másik irány — az előbbivel kapcsolatosan Muraszombat végállomással Bellatincz, Adriánz és Cserencsóc állomásokkal szintén Rédics állomásra vezet.

Ezen tervezet alapvető elvei ezek: Szabad és könnyű utat nyújtani Grácztól le Fiume emelése czéljából; megkönnyíteni a közlekedést Szombathely és Budapest felé; állandó s biztos piacot teremteni Muraszombatnak, hogy a járás közönsége ne legyen kénytelen a szomszéd Zala névvel idegenbe menni, ott költekezni.

A mit menthetünk, mentsünk meg magunknak; — itthon is elkél minden krajczárunk.

Ezen új vasuti tervezet mellett szőlő kimagaslóan az, hogy 16 négyyszög-mértőföldnyi erdő-terület faanyagát a gazdák értékesítve, -- már e czikkel biztosítja évek sorára a vasut üzemét, forgalmát.

Nyomban evvel emelkedik a földbirtok értéke, a nép jóléte, a mi ismét az állam kötelessége első sorban.

Szegény ország ma nem áll meg a mai világdulól, emberirtó törekvések közepe.

Örökméltű Barossunk arany szavait ne feledjük, hogy csak az van távol mindentől, ahol vasut nincs.

Nekünk anyai küzdelem után is vasutunk nincs!

Ki mulasztott? Ki a vétkecs? A járás közönsége áldozatkészségének legfényesebb jelet adva — nem okozható; a vármegye igen-igen sokat tett és ajánlott, de mindez nem volt elég a multban.

Új korszak következett be új iránnyal, új elvekkel s ezen kornak győznie kell.

Leleszüljön föl Körmened és Muraszombat, ugy Alsó-Lendva járásainak népe, álljon elő áldozatkészszéggével és

Tudományos holmi.

Mohamed és a hegy. — Ki találta föl a sakkot. — A találmányok és a véletlenség.

Tóth Béla, mint már annyiszor újra halála kötelezte a művelt magyar olvasóközönséget. Az Athenaeum adta ki mendemondák kötetét, melyben egész sereg, a köztudatban téves és szerte használt fogalmat és eseményt teljes világitásában mutat be. Ebből a valóban értekes és érdekes kötetből ismertetjük az alábbiakat:

A Nyugotnak ugyszólván minden nemzete él ezzel a gazdálton szálló igével: „Ha a hegy nem megy Mohamedhez, Mohamed megy a hegyhez.” Egy homályos eredetű mendemonda szerint ugyanis Mohamed ráparancsolta volna egy hegyre, hogy ő prófétaságának bizonyosságul közlelődi feleje, de mikor a hegy csak nem mozdult, Mohamed ment hozzá Nyugoti tudósok szerint a proféta ezzel fenyegette ellenségeit, hogyha megmaradnak hitetlenségökben a hegyek kifognak morzsolni a helyökből, mikor aztán ez a jóslat nem teljesedett be, a hitetlenek nagyot nevettek Mohameden és ebből keletkezett a keresztény tudomány A Korán 20-ik szarjának több verséből az látszik, hogy Mohamed csakugyan a hegyek kimozdításával fenyegetődzött egy évszázattal jelenében melyet aztán később visszavont.

A mit Plinius az üveg véletlen feltalásáról mond, az véges-végig mendemonda. Ez igen ismeretes mese szerint Sziria partján a Karmelhegy lábánál, a hol a Belus folyó a tengerbe szakad, hajdan egy salétromszállító hajó feneklett meg. A hajósok fözni akartak de nem volt kő, a miből tüzhelyet lehessen csinálni, hát nagy salétromdarabokat rektak a fazék alá. Mikor a salétrom megfűszedett és elegett a tenger főenyével, tiszta átlátszó test keletkezett: az üveg. Bizonyos igaz, hogy a salétrom és a főeny keverékből előállhatna valami üvegzerű test, ha a keverék igen magas hőfok mellett hevítünk; de a nyílt tüzhely lángja mellett nem olvadhat össze semmi szin alatt Ha az üveg feltalálása ettől a véletlenségtől függ vala: mai napig sem ismeri a világot ezt a vívmányt.

A mai szkeptikus világban a találmányok történetiről szinte végképp ki akarják küszöbölni a nagy vívmányok történetéből a véletlenséget. Pedig hiába! Ennek a vak és buta dolognak mégis része van a legtöbb találmány keletkezésében. Bell mondotta most: „En most kizakarom találni a telefont mert az ő találmánya nem egyéb az elektro mágnességnek alkalmazása ismétlő Da Orested nem mondhatta: En most fólakaron fedezni az elektro mágnességet, mert a természet rendje ez erejének létezéséről fogalma sem volt. Parzta véletlen mutatta meg neki, hogy az elektromosság a mágnes türe hat. És mi ebben a szegényi való? A véletlenség kicsinyesére a nagyinak nagyitására való gőnyörködés viszi az embert. Szinte csoda, hogy még nem akadott író, aki azt állítsa,

hogy Kolumbus e szavakkal indult el Palosból: „Méggye Amerikába.” A halhatatlan genouai bizony nem tudta, hogy ő új világrészt fog felfedezni, sőt egész életében azt hitte, hogy ő Ázsiának egy ismeretlen részébe jutott.

Mi okunk volna kétkedni benne, hogy Archimedes fűrdőjébe szállva, fedezte fel e törvényt, mely szerint akár mely folyadékba mártott test annyit veszt súlyából, mint a mennyit nyom a helyéből kiszorított folyadék — Ezt a törvényt elvégre is, nem lehet megbizonyítani kísérlet nélkül. A gőzép feltalalónak, mért ne adhattat volna ötletet a fazék fedelét emelőtő pára? Készségtelen, hogy a melegített levegővel töltött lég-cső első gondolata akkor támadt a Mongolfier-testvérekben, mikor egyszer annonyai papírmalomból mellett hulladékokat égettek el s egy papírcsökö felpuffadva szállt föl a lángok közül.

Stefán K csakortuyai feltalalóról, januárban a budapesti sajtó mint új feltalalóról emlekezett meg, kar, hogy őt a Mongolfier testvérek előbb megelőzték) Böttger a parókta lisztözésére való földben lette meg a porcellánföldet, mikor aranyat kutatótt benne. A foszfor felfedezését is alkímista fölfedezésének köszönjük. A fotográfia ugy keletkezett, hogy Niepce a rézkarc-olajnak valami új módját kereste camera obscurába tett kártyáns lenczékkel. Az érintkezésses elektro-mosság megismerését Galvani az ő híres béka-czombájának köszöhet. Miért volna lehetetlenség, hogy a messzelelő akkné keletkezett, hogy egy hollandiai püszencsináló, Lippe-stey: kis fia két üveg lencsével járva egy zerre felkiáltott: „Nini edez apám, lejtett a toronyra! a kakas!”

járljon a két érdekelt vármegye a legteljesebb segélyrele és vasut létesítéshez.

Most jó a sor az államra!

Baross örök jelszava volt, tényei is bizonyítják, hogy a határszéli forgalmat magának a hazának javára biztosítani kell.

És lám, forgalom és kereset híján ez a szegény tót (vend) nép tavasszal kaszát stb. fogva java erejével elköltözik hazulról Slavoniába, Zalába, Somogyba, Stájerországba; itthon maradnak a csecsemők és az elaggottak.

Ha itthon talál munkát, ugy maradj és vagyona nem pusztul évről-évre, akkor nem süllyed alá a koldusbot felé, akkor érzi és tudja, hogy:

*"A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely."*

Nincs magasztosabb hivatása egy kormánynak, mint fentartani egy erős hazát, tehát elmenni oda állami pénzzel, állami segélyrel, ahol már a rég elfeledett, elhanyagolt nép saját erejével nem képes erősíteni az államot.

A magas kormány vessen jóakaró szemet végre valahára a stájer és szlovén elemű elnyeléssel fenyegetett határszéli örállomásokra!

Veszteni időnk nincs, fel előre község, vármegye, főképp kormány — a haza szent nevében!

CATO.

Közéletünk.

E bő redőzein kérdéssről elmelkedni kívánván, önkénytelenül egy vidéki újságíró társam jut eszembe, ki Aradon szolgálván a nyilvánosságot, lapjában állandó rovatot nyitott e címen: aradi élet. Az „aradi élet” be aztán ilyen cikkek is kerültek: a polgármesterné halála.

Ökvetetlen ez a humoros ellentét jut eszembe midőn a közletről akarok írni, a mi nincs. Vagy közélet az, hogy nálunk, a Bánffy miniszterelnök kulináris szállóigéje szerint a közölgyeket kezelik? A község, a társadalom, az egyházi közdolgoz intézésénél nem eléggé méltányolható kitartással egy-két ember vesz részt, a többi pedig távollétele tünnet.

Szeretnők sorra venni intézményeinket, hogy szembetűnjék azok meddősege, elszábadása, vagy decomponálása.

Szembem azzal, hogy a magyar középosztály az önkormányzat jogaiba minden vonalon behelyezkedik, azt látjuk, hogy a közölgyek intézésébe egyenes arányban nő meg az indolencia, vagy keleti fatalizmus.

Nem helyi tünet, hanem országos veszedelem, hogy közéletünk pangása a legmagasztosabb institucionkat bepusztányosítja.

Mindaz, a minek eleven kérdéskörökös-

mert a lencsékét véletlenül kellő távolságban tartva, a torony csúcsára nézett rajtok s igen közelnek láttá. Nőbel véletlenül keverte a salétromot a gallyernel s az így keletkezett robbanásszerű mindjárt le is szakította egynehány ujját.

Ki nem hallotta azt a bohó anekdotát, hogy a pisai torony azért ferde, mert püpos építésmestere késkarava csinálta görbére: megarkata vele örökíteni fehérségét!

Ezt a híres tornyot 1174-ben kezdte építeni pisai Bonnanobe. Elhajlása (4319 méter) nem szándékos. A talaj süllyedt meg az óriás épület alatt, mikor a negyedik emeletet rakták rá. Ezt egykori följegyzések is említik, nem is szólva arról, hogy a sok vaspánt és kepos alkalmazása mind a nem vált balesetekre valik*.

* Alig van művelt olvad, kit minden kérdések nem érdekelnek. Legjobb lenn tehát a Mendomonákot forgatni. Valóban sok érdekeset tanul az ember, szórakozva. (Szerk.)

ből kellene táplálkoznia, stagnál vagy semmi-
züllik, mert nem tördök vele senki

Valóban paradoxon nélkül olyan a mi közéletünk, hogy inkább halott semmint élő. Miért?

Igen sok oka-foka van ennek: egyik legnagyobb, hogy társadalmunk szeparatiztikus s még a legkisebb heiyen is a hasonczón filantropiztikus egyesületek társadalmi kaszok szerint szervezkednek. Az egymástól elzárkózás, vidéki érzékenység avagy a gyűlölködés botor vetelkedése teremti meg a voltaképpen azonos feladatú, a viribus unitis elve alapján nagy feladatokra képes egyesületeket.

Anyaqi erő nélkül aztán az egyesületi élet megszibbad, ha még a magyar (társada-
lomnak nem is lenne olyan szalmaláng-serdül-
feljérése, a milyen van. Ez a feljérédes terem és temet egyesületeket. Ha a kitar-
tás is olyan nemzeti erő, mint a gyors lel-
kesedés valamely szép eszme iránt, akkor egy nemzetnek sem lenne tettekre szrb társada-
lalm! Istenem, mi lenne akkor a nem-
zetből!

Közéletünk pangásának másik főoka az életnek tulságosan kifejlesztett igényei. In-
ter arma silent musae, pedig mi állandóan há-
borut folytatunk, a kenyérszerzés harcát vi-
vjuk. Nálunk, nem egy mint a demokracia
víványaitól régebben megáldott országok-
ban, az öröklött vagyon kevés, a munkás-
osztály java része kenyérért izzad. A munka
mellett a mi tultengő közéletünket szolgáló
nem idő, sem lelkesedés nincs. Más orszá-
gokban is a „Verein”-ok legtörszökösobb
tagjai fentartói a tőke kamataiból élő nyárs-
polgár, ezekből a speziezekből pedig nálunk
van a legkevesebb. Súlyt adhatna közéleti
muokkáságunknak az arisztokracia, de mi
lenne akkor Tokióval? Ne kívánjunk lehe-
tetlenségeket. Pang közéletünk, mert hiányzik
a magyar társadalomban a kötelességérzet, mely
kitartóan munkára sarkalná mindazokat, a
kik megbizástát vállalnak a közmunkára.

Mert nobile officiumok el fogadni derék
dolog, de annak lelkiismeretesen meg is fele-
lni mégis derekabb és mig ezt a kötele-
ségérzetet ki nem fejlesztik, addig hiába
lamentálunk mi.

Vége a pangást előidézi a stréberek.
A feltűnés, a szertelen kapaszkodás nem va-
lami épületes látvány.

Miképpen segíthetünk közéletünk felfris-
sítésén?

Együtt jöj e elhatározással.

Annyi egyesületet tartanok fel, amennyit
felvirágoztatni birunk. Az erőtlen (társada-
lom) a sokféle egyesület nem erőssé, de erőt-
lenebbé teszi, mert a minden vonalon mu-
tatókozó balsiker annak tanulságát nyujtja,
hogy nem terem mitőlünk nagy munka.

Helyi és vidéki hírek.

— **Muraszombat mint főhadiszállás.** 1848 óta, mikor Nus'n generális horvát csapatai erre vonultak keresztül, nem volt olyan magalmas élet Muraszombatan, mint a most héten. A saktörnyai hadgyakorlatokra menő 3 dik hadtest, melyhez a Stájerországban, Krajnaban és Karinthiában állomásozó összes csapatok tartoznak, — keresztül vonultában folyó hó 18-án itt Muraszombatan ütötte fel főhadiszállását. Már 16-án délután megjött az eldcsopot két főtiszt vezetése alatt kerékpárokon. 17-én este érkezett meg Rheinländer báró tábornagyszernagy hadtestparancsnok, aki Hegedűs altábornaggyal és Sterzi tábornokkal együtt Gróf Szápary Géza kastélyában szállt meg. 18-án kora hajnalban érkezett meg a főse-
reg, a Klagenfurtban állomásozó Páffy-huszárok, dragonosok, hidászok, tüzerek, sorhadi és landwehr gyalogság. Tábori csendűrség, egészségügyi, posta-távírdó, telefon és vasúti csapatok, szóval elvonult állottunk a hadse-
regnek minden fegyveremre. 3000 ember magában Muraszombatan, 4000 ember a szomszédos falvakban lett elszállásolva, a

menet egy része pedig tovább menetelt Belatincz vidékére. Déléltt 11 órára már be volt fejezve a beszállásolás. Az állami iskolában volt a vezérkar, Pintér ügyvéd házában a téparancsnokság irodája, az evang. iskolában az intendántura. Dél tájban már minden utcában óriási bográcokban főtt az étel a legénység számára, a tiszték pedig elejték mind az 5 vendéglő ebédlő szobáit, úgy hogy modzului is alig lehetett. Délután 4 óra tájban 2 katonazenekar adott tzerzénét, az egyik a sétatéren, másik a várkastélynál. Szóval magalmas élet uralkodott kionben oly csendes kis városkánkban. Különösen alkonyat felé, midőn a lámpákat is meggyújtották s a pihenés után a nagy hő-
ség elmúltával a katonák is kedvet kaptak a szórakozásra, valóságos nagyrvárosi képet mutatott ki mi szerény Muraszombatunk. — Hlaj de rövid volt a mi dicsőségünk. Másnap reggel itt hgyott beuntnket vezérkar, tisztikar, katonaság s megint csak hoszá kell tőrdőnnük a tepsedő elhagyatottsághoz. Pedig de lehetne ez máskép is, ha intéző köreinkben megvolna a jóakarát, az érzék városunk fejlődése iránt. Lehetne nekünk katonaságunk állandóan is, csak egy jóakarát és egy kis áldozatkészség kellene hozzá! — Milyen más volna mindjárt a társasélet, milyen más volna az ipari és kereskedelmi forgalom, milyen más lendületet venne még a mezőgazdasági termelés is, hacsak egy zászlóalji katonaság is állomásoznék is nálunk, ezt élő példában muatatták meg a mult napok.

— **A „muraszombati gazdasági főkö-
egylet”** a vasmegei gazdasági egyesülettel kar-
öltve 1 év szeptember hó 12-én Muraszombatan
lődjáást rendezett, melyre 8 mér. 13 anyakancza
s 30 mér és kanczacsikót hajtottak fel. A bírálat
alapos s gyors keresztülvitele végett két bírá-
lottság alakult. Az első bíráló bizottság tagjai
voltak: Wiassits Nándor, Schweinhammer János,
Fodor Benő és Kühr József urak. A második
bíráló-bizottság tagjai voltak: Rószler Károly,
Lamm Leó, Metzker Mátyas és Vrataries Iván
urak. A bizottságok bírálatának eredménye a kö-
vetkező volt: A minek díjait a következő birto-
kosok lovai nyerték el: I. díjt 25 koronát Marti-
nez József muraszombati 3 éves menje 141 ér-
tekszámmal. II. díjt 15 koronát Martinecz Mik-
lós, muraszombati lakos 2 éves menje nyerte el
132 értekszámmal III. díjt 10 koronát, Gergorics
József málnási lakos 4 éves menje, 114 értekszá-
mmal. IV. díjt 5 koronát, Martinecz Antal mu-
raszombati lakos 2 éves menje 111 értekszámmal.
Czigány István, közép bistricei lakos 3 éves men-
jével a „Belatinczi takarékpénztár” 20 koronás
díjait nyerte el. Az anyakanczák díjait a köve-
kező biratokosok lovai nyerték el: I. díjt 25 koronát
Augusztn István, muracsermelyi lakos, 6 éves
kanczája 107 értekszámmal. II. díjt 15 koronát
Horvath Mátyas, muraszombati lakos, 3 éves kan-
czája 100 értekszámmal. III. díjt 10 koronát Ger-
lez János, vasvácsai lakos 6 éves kanczája 80
értekszámmal. IV. díjt 10 koronát Gergorics Jó-
zsef, málnási lakos, 7 éves kanczája 69 értekszá-
mmal V. díjt 5 koronát. Bokán Mátyas, várhelyi
lakos 3 éves kanczája 65 értekszámmal, Behek
József korongi és Granof Miklós, muracsermelyi
lakos a nekik odátelt díjokról lemondtak s így
volt lehetséges az, hogy a kanczalovak díjait a
bíráló-bizottság megszorította. *Mén és kancza-
csikók után nyertek:* I. díjt 25 koronát Szereza
Ferenc, muraszombati lakos 2 éves kanczacskója
145 értekszámmal. II. díjt 25 koronát Dervarics
Mihály, borbidai lakos, 2 éves kanczacskója 139
értekszámmal III. díjt 15 koronát, Sável János,
mezővári lakos 2 éves kanczacskója 129 értekszá-
mmal. IV. díjt 15 koronát Augusztn István,
muracsermelyi lakos feléves menecskója 120 ér-
tekszámmal V. díjt 10 koronát, Lukács János,
korongi lakos háromnegyedéves kanczacskója 118
értekszámmal VI. díjt 10 koronát, Stottl János,
dombajai lakos, feléves menecskója 111 értekszá-
mmal. VII. díjt 5 koronát, Sável János, mezővári
lakos, 2 éves kanczacskója 109 értekszámmal
VIII. díjt 5 koronát Obal Mátyas, zoltánhá-
zai lakos feléves menecskója 105 értekszámmal.
A bíráló bizottság ezen íreltet Batthyány Zsig-
mond gróf mint a főkö-egylet elnöke, hozta az egy-
begyűlt gazdák tudomására s osztotta ki az oda-
írelt díjakat. Vegül serkentette a löbenyészót gaz-
dákat, hogy iparkodjanak mentő szób s nemse-
bess lovat tenyészteni s így az itteni főállomány
értékét emelni. A díjazás végeztével a bíráló-
bizottság társas ebéde gyűlt egybe a Dobray felé
vendéglőben. Rószler Károly, a vasmegei gazda-
sági egyesület igazgató-titkára mondta az első
beszédében, gróf Batthyány Zsigmond ő méltósá-
gát mint az egylet éltező erejét s lankadatlan
buzgalma slóket éltező. Kínok ő méltósága

— Az általános választások közeledtével a kérdés merül fel, melyik budapesti újságot járassuk? Melyik lap tudósít leggyorsabban és legkimerítőbben a fővárosi politikai eseményekről? Melyik lap tördök a mellett legjobban védéskünk érdekeivel? Minden elfoglalt ember könnyen adhatja meg e kérdésekre a választ: A Magyar Hírlap (Főszerkesztője: Horváth Gyula, felelős szerkesztője Fenyő Sándor) az a lap, mely első sorban jön figyelembe, mint olyan lap, mely semmiféle pártnak nem áll szolgálatában; ennél fogva teljesen függetlenül informál és mondja ki véleményét mindenről. A Magyar Hírlap a mellett, hogy a legbizalmasabb újság, a legmegbízhatóbb is, mert az események hírteljesítésében folyton elől jár, mindentűn állandó levelezője lévén. Frisseség, ötlelesség vonul végig mindennap hasábjain, melyeket a legkiválóbb politikusok, újságírók és tárczáírók töltönek meg magas színvonalu dolgozatokkal. De a Magyar Hírlap nagy népszerűsége és elterjedtsége nemcsak ebben, Jeli magyarázatát, hanem abban is, hogy ez az újság adja a legtöbb kedvezményt előfizetőinek. Kedvezményes áron kapnak ugyanis az előfizetők képes gyermeklapot, gyönyörű divatlapot, teljesen díjtalanul jutnak birtokába a nagy karácsonyi albumnak, könyvtalabban kapják meg a regényeket, díjtalanul jutnak válaszhoz mindenféle ügyesbajos dologban stb. stb. Tegyük még hozzá végül, de nem utolsó érdem gyanánt, hogy a Magyar Hírlap a legpontosabban expedial lap. Előfizetési ára mindezek mellett csak 1 frt 20 kr. egy hónapra és 3 frt 50 kr. negyedévre. Az előfizetési pénzek a Magyar Hírlap kiadóhivatala címére: Budapest, V. Honvéd-utca kőldendő.

— A magyar műveltség Mátyás király korában. A műtörténeli írók majdnem egyhangu véleménye szerint az úgynevezett renaissance-korszak Magyarországon, a dicő Mátyás király udvarában vette kezdetét. Anyai bizonyos, hogy különben a Mátyás király korabeli építészeti műveltség már a renaissance ízlésének nyomait viselik magukon. A nagy művészi és tudományos átalakulásoknál nagyon nehéz a kezdet nyomait pontosan kikutatni; de mindenestre megállapított történelmi igazság gyanánt kell elfogadnunk, hogy a renaissance korszak kezdetén a magyar királyi udvar, Mátyás budavári palotájában, vezérszerepet vitt egy tudomány, mint az irodalom, általában pedig a műveltség tekintetében. A dicő Hunyadi Mátyás udvara tulnyomó részben művészekből és tudóskból állott. — Legszódagabb kincét világhírű könyvtára és műkincs-gyűjteménye képeztek, a melyeknek szétszórt romjaiból fenmaradtak egyes részleteiből következtetést vonhatunk e roppant könyvtárnak és műkincs-gyűjteménynek abban a korszakban fellémlhatlan gazdagságára. Ezt a Hunyadiak és különösen Mátyás király alatti művelődéstörténet tárgyalja az „Athenaeum” 7. társaság kiadásában megjelent „A magyar nemzet története” című tíz kötetes nagy munka (milenniumi kiadás) negyedik kötetének „A Hunyadiak és Jagellok kora” befejező 82. 83. 84. füzetek. Ezekben a füzetekben Fraknói Vilmos, e korszak különösen művelődés történelmi részének szerencés kezű művelője, nagy szakavatott ággal tárgyalja a képzőművészet állapotát a főpapk, városok és világi urak műalkotásait, ebben a korszakban oly virágzó ötvösség, a zománcozás stb. művészetét. Ezek a füzetek tele vannak erre a korszakra vonatkozó képzőművészeti alkotásokról vett sikerült képekkel. Mindjárt a 82. füzethez csatolt műmellékletben látjuk Mátyás király és Beatrix királyné domborműv arcképeinek fénynyomatát; a 83. füzethez pedig három színes hasonmás van csatolva, fényes kivitelben. Az egyik „Fugger Antal arcképe” mely a XVI. századbeli és a híres Fugger-család anyakönyvében található vízfestmény színes hasonmása és „Thurzó Györgyöt” ábrázolja; a harmadik pedig a gersói Pethő-család 1507 szeptember 22-én kiállított ezimeres levelén levő érdekes rajz; „H. Ulázló és gyermekei.” Az egyes füzetek ára 30 kr. Előfizetés negy-dere (12 füzet) 3 frt 60 kr. Felvevő (24 füzet) 7 frt 20 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedésben.

— A román nemzeti történelem és jelenlegi állapota I. kötet. Ista Jancsó B. szerkesztésében, Budapest, 1895. Lippel Róbert (Wodianer F. és Fiai) kiadása. Ára 6 frt o. 6. Jancsó Benedek, a „Szabad-igazságnak és a dakorumani történelem” című könyv szerzője a fenebbi című nagyobb szabású, újabb irodalmi művel gazdagított publicisztikai irodalmunkat. E 800 lap terjedelmű könyv csak I. kötete a fenebbi cím alatt tervezett alapvető munkánk a sz események folyamán II. József trónraléptéig vagyis a Hóraféle kirádság halad, megismertette mindenütt a

magyar olvasó közönséggel, hogy az átlagos román történetírás a román nemzeti történelem történelmi igazolásának céljától vezetette, miként fogja fel és magyarázza általában a történelmet. — Különösen pedig a magyar történelem tényeit, mind-egy esetben nagy tudással és erős kritikai érzékel állapítva meg ezzel szemben a történelmileg való igazságot. Ezel kapcsolatosan oknyomozóan előadja a román nemzeti történelem fejlődésének történetét is. E kötet negy részre oszlik. Az első részben a román nép és nyelv eredetének kérdése” cím alatt foglalja össze mindazt, a mit erről a tudomány idáig biztosat vagy valószínűt megállapított. A források és a pro et contra nézetek részletekig hatá ismeretével igyekszik bebizonyítani, hogy a román nép a Balkánon született s hogy csak a bulgárokkal és a kunokkal való érintkezés idején költözött át a Dunán. A második részben a magyarországi románok történetét tárgyalja a honfoglalástól kezdve a mohácsi vészig. Kezdi az Anonymus kérdéssel, kimutatván, hogy Anonymus elbeszélése miként szolgált történelmi alapul a dakorumani történelemnek. Behatán és érdekesen ismerteti a román történetírás hamisításainak egész elméletét. Vázolja a románok szerepét az Árpádok, az anjok és Hunyadiak keleti politikájának keretében. A kép, melyet a mohácsi vész előtti románok erkölcsi állapotairól fest, nemcsak újszerűségével lep meg. — de egyttal meg is magyarázza azt a magatartást, melyet a magyarság a románok iránt viseltetett. A harmadik részben „A románok állapota az önálló erdélyi fejedelemség alatt” címmel nemcsak azt a fordulatot jellemzi, mely a magyarság és a román elem egymáshoz való viszonyában az erdélyi önálló fejedelemség megalakultával ugy a bel-, mint a külpolitikában bekövetkezett, hanem azt a kulturai hatást is, melyet a magyarság ez időben egyházi és irodalmi tekintetben a románokra gyakorolt. Jancsó nagy apparatussal bizonyítja be, hogy az erdélyi önálló gör.-kel. román egyház az erdélyi kálmista fejedelmek politikai akciója következtében jött létre. A negyedik részben „A románok állapota a Leopoldi diplomá-tól II. József trónraléptéig” cím alatt elbeszéli a románok vallásos unióját a rákövetkező viszahatással együtt. Jancsó e művéből tudjuk meg először, hogy a Klein Innocentius balafelvi püspök volt. Élénk

mai román nemzeti politikai atya 1740 körül és szemléltető képen vonul el előttünk Jancsó előadása kapcsán az a harez is, melyet a katolikus történelem ellen Vizariou és Sofronius kálizerek folytattak. Majd az oláh jobbságság állapotait és a határőrség felállítását beszéli el, rámutatva a román nemzeti s-ilem ébredésének tüneteire s arra, hogy miként készült lassankint s miként érlelődött meg a románok lelke a Hóraféle kirádságra. Jancsó a románok történelmi nemeként a magyar b-ígyi állapotokkal kepe oláiban adja elő, hanem rámutat annk külpolitikai vonatkozásaira is. E könyvből megtudjuk, hogy az orosz politika milyen hamar figyelmére kezdett említeni a románok vallásos és nemzeti mozgalmait. Nagy apparatussal, az adatok óriási halmozásával dolgozik, de az adatok mindig világos képbe tudja foglalni s a mi nem utolsó érdeme, eleven és magyaros előadással elbeszéli. Kíváncsi, de egyttal bizalommal várják a II. kötetet mely a román nemzeti mozgalmak történetét a Hóraféle kirádságtól kezdve, napjainkig fogja előadni. Ha a befejező második kötet is meg fog jelenni, elmondhatjuk, hogy Jancsó Benedek a magyar történetírás egy egész új mezővel, a román nemzeti történelemével szelcsitette ki. Meggyőződésünk, hogy e könyvet a magyar politikus ép ugy nem nélkülözheti, mint a történetíró s hogy igazán van irójának, mikor annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy könyvének legalább is az a hatása lesz, hogy befőle a politikus és a történetíró megtanulják, hogy a nem-magyar ajkú nemzetiségek történelemének és vágyainak ismerete nélkül magyar nemzeti történelmet sem csinálni, sem írni nem lehet.

Nyit t t e r.

E rovat alatt közlétekkért nem felel s a szerk.

Henneberg-selyem csakis akkor valódi, ha közvetlen gyáramból rendelik, — fekete, fehér és színes 35 krtól 14 frt 65 krig méterentek — sima, csikos, koczkázott és mintázott damasztot a stb. (mintegy 210 különböző minőség és 2000 mintázatban) és a megrendelt áru postához és vámtólmentesen, a házhoz szállítva és mintázott póstaforradatával küld: Henneberg & Co. (cs. és kir. udvari szállító) selyemgyára Zirichben. — Svájczba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros belyeg ragasztandó. — Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. 1

Hirdetések.

HERCZEG SÁNDOR
Budapest, Gyár-utca 19.

4-5% mellett

rendes és rendkívüli jelzálog-kölcsönöket kieszközöl, valamint a legbonyolultabb conveziokat szintén 4-5 %-kal rendezi — gyorsan és minden előlég nélkül

Jelzálog-kölcsönöket

földbirtokra 2¹/₂%, házakra 4¹/₂%, másnemű ingatlanokra 5% mellett legmagasabb összegekben ajánlunk.

E kölcsönök konvertálható belyeg és illetékmenteséggel élveznek

Erdő kihasználás-ök birtok parcellázások átvétele Birtok-szövetkezeteknek hosszú lefizetési tartamra eladhatnak.

MAGYAR LLOYD

közgazdasági vállalat

Budapest, Károly-utca 70.